

Jordemodern

Jordemodern Tidsskrift sedan 1898

TEMA: FYRA BARNMORSKOR PÅ SOCIALSTYRELSEN

December **nr 8** 2024

- 23** Redaktören: Barnafödandet
- 4** Susanne Åhlund
Ett år som CMIO
- 7** Anna-Karin Ekstrand
"Valet att omskola mig till barnmorska ledde mig till rollen som utredare på Socialstyrelsen"
- 10** Fatima Azerkan
"Att vara utredare är ett mycket ansvarsfullt arbete"
- 13** Carina Petersson
"Ett öfött barns hjärtljud avgjorde mitt yrkesval till barnmorska"
- 17** Maternella dödsfall i Sverige under 2023
- 23** Vattenfödsel gör comeback

Jordemodern

JORDEMODERN SVENSKA BARNMORSKEFÖRBUNDET (UTGIVARE) ISSN 0021-7468

Ansvärlig utgivare Eva Nordlund

Chefredaktör Margareta Rehn
margareta.rehn@barnmorskeforbundet.se

Jordemodern förbehåller sig rätten att korta och redigera insänt material.

Manusgranskning Birgita Klepke

Grafisk formgivning Svenska Barnmorskeförbundet

Tryck Åtta.45 Tryckeri AB

Jordemodern utkommer 8 gånger per år

Prenumeration förnyas årligen – information på hemsidan barnmorskeforbundet.se

- 26** "Det var en bra... bra, dålig situation"
Forskning om kamerunska fäders upplevelser av förlossning i Sverige
- 29** Barnmorskor utan gränser i Etiopien
- 32** Malin Bogren ny i styrelsen för EMA
- 34** Ordförande har ordet:
Med full barnmorskefart mot år 2025
- 38** SRAT: Du kan påverka!

Annonsbokning

anette.rising@barnmorskeforbundet.se

Sista bokningsdag för medlemsannonser
den 10:e i månaden före utgivningsdatum

Svenska Barnmorskeförbundet

Baldersgatan 1
114 27 Stockholm
kansli@barnmorskeforbundet.se
barnmorskeforbundet.se

Barnmorskan
barnmorskan.se

Barnafödandet

REDAKTÖR MARGARETA REHN

• **Det föds färre barn i Sverige** än på många år. Antalet nyfödda barn i fjol var det lägsta på 20 år – och antalet födda barn per kvinna är, enligt Statistiska Centralbyrån, det lägsta som någonsin uppmätts i Sverige. Det blev omedelbart en nyhet som diskuteras på såväl radio som tv. Det är också en fråga som skapar politisk debatt.

Vad beror nedgången på? Är den bara tillfällig eller är det en ny trend? En ny verklighet.

Vad betyder minskat barnafödande för samhället, välfärden, hälso- och sjukvården – och för oss barnmorskor?

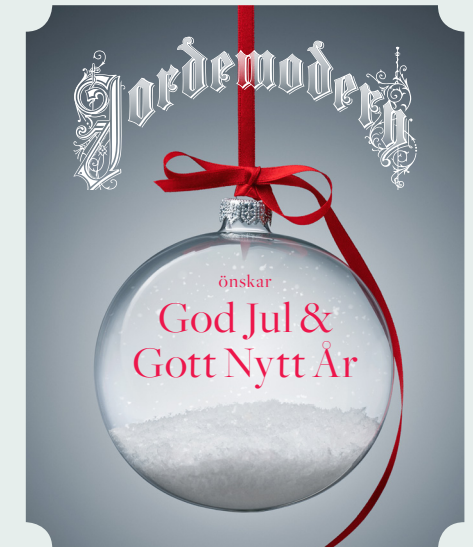
Färre barn och tonåringar, färre kvinnor, färre gravida och färre barnaföderskor. Vad kommer det att innebära för framtidens mödra- och förlossningsvård? För ungdoms- och barnmorskemottagningar? För kvinnohälsovård och kvinnosjukvård? Vad innebär det för framtidens barnmorska?

En annan fråga är var människor kommer att bo – och födas?

Hälso- och sjukvård ska vara lätt tillgänglig för alla. Målet är en god hälsa och en vård på lika villkor för hela befolkningen. Jämlig vård och hälsa – för alla.

Många utredningar pågår och flera uppdrag ligger hos Socialstyrelsen, Sveriges kunskapsmyndighet för vård och omsorg.

För några år sedan arbetade bara en barnmorska på Socialstyrelsen. I dag är de fyra. I det här numret av Jordemodern kan du läsa deras berättelser om hur de hamnade där och hur de arbetar i dag.

Skriv i Jordemodern

Jordemodern är en historisk tidskrift med nutida innehåll. Skriv och berätta, dela med dig av dina erfarenheter! Mer info hittar du på Jordemodern barnmorskeforbundet.se
Text och bild skickar du till margareta.rehn@barnmorskeforbundet.se

Med full barnmorskefart mot år 2025

Det lackar mot jul och jag vill sammanfatta några intryck från det gångna året. Jag är fylld av tankar och energi efter en bra regional ICM-konferens i Berlin som fokuserade på att stärka och utveckla barnmorskeorganisationerna och kompetensen hos barnmorskor. Gemensamma mål och barnmorskegemenskap ända in i själen. Det behöver vi alla.

• **Svenska Barnmorskeförbundet** får allt fler medlemmar. Vi måste fortfarande utveckla den organisation vi blev 2019, en del av fackförbundet SRAT inom Saco med självklart fortsatt professionell autonomi. Det är fortfarande en utmaning att nå alla er medlemmar genom lokalfackliga företrädare. En hel del fackliga frågor hamnar istället på central nivå och hos SRAT-kansliet. Det är viktigt att hitta rätt när stöd behövs, men jag önskar att ännu fler vill stärka gruppen fackligt förtroendevalda barnmorskor för att få den viktiga lokala förankringen. Det är ni ute i verksamheterna som bäst vet hur de fackliga och professionella frågorna ska drivas lokalt.

I samband med Vårdförbundets strejk blev det stor medlemsrörelse mellan våra förbund eftersom Vårdförbundet så synligt tog tag i frågan om förkortad arbetstid och rätten till ett hållbart arbetsliv. Styrelsen och jag har fått en del skäll för att vårt förbund tillsammans med SRAT inte varit solidariska men det finns anledning till försiktighet under strejk. Vi som förbund arbetar också på ett annat sätt, just för att vi tänker annorlunda. Däremot delar vi fullt ut åsikten att något måste göras för att kompetensförsörjningen inom vården ska hålla.

I det professionella arbetet är Svenska Barnmorskeförbundet starkt och djupt engagerat såväl i det nationella som globala arbetet. Ofta flyter de båda arenorna samman och svenskutbildade barnmorskor utgör en mycket stark förebild för många länder. Trots det är det svårt att komma vidare mot en utveckling av nya vårdformer och en personcentrerad vård. Det innebär en fortsatt tröttsam kamp för att öka valmöjligheterna för gravida, både under graviditet och födsel. Fler alternativ och tydligare värdkedjor borde numera vara en självklarhet. WHO har tillsammans med ett antal tunga organisationer nyligen kommit med en rapport om nyttan av barnmorskeledda vårdformer: *Transitioning to midwifery models of care: global position paper*. Jag tror att en väg mot förändring är att prata pengar. Vad är mest kostnadseffektivt om konsekvenser som sekundär förlossningsrädsla med önskan om kejsarsnitt, svårt att knyta an till sitt barn på grund av en jobbig förlossningsupplevelse, stress kring amning och att inte få stöd postpartum och mycket mer, vägs samman? Kortsiktigt och långsiktigt?

Jag möter i olika sammanhang en självgodhet inom vår kår; vi är tillräckligt bra och

EVA NORDLUND
FÖRBUNDSORDFÖRANDE
eva.nordlund@barnmorskeforbundet.se

” Risker, små eller större, kring barnafödande kommer alltid finnas men vad ger oss inom professionen rätten att sätta oss över gravida och födandes autonomi och rätt att fatta beslut?

har goda medicinska utfall, så varför ändra? Det duger inte, anser jag.

Det finns forskning och evidens för att kunna ta nödvändiga steg framåt. Den vård som barnmorskor bedriver är inte vanlig sjukvård, utan kräver andra kompetenser utöver de medicinska kunskaperna.

Det måste vi förhålla oss till som barnmorskor och hjälpas åt att minska på risktänk och förlust av specifika barnmorskekunskaper som stöd, ge trygghet och arbeta relationellt.

Under året blev det ännu en debatt om hemfödslar med en del anmärkningsvärda artiklar som innehöll mycket tyckande och känslor. Ett exempel är Sveriges Kvinnliga Läkares Förening som gav uttryck för åsikter och motionerade till Läkarförbundet om att ta ställning mot officiellt finansierade födslar. Jag tycker att det är stötande att det finns läkare som inte ens verkar inom vårt kunskapsområde men som sätter sig över såväl patienter som obstetriker och barnmorskor. Det är som att kvinnor och de vi vårdar är lovligt byte för tyckanden som inte sker på samma sätt i andra delar av vården.

En annan het händelse under året var öppningen av BB Gårda, en helt privat verksamhet för födande som kan betala. Det finns gravida som önskar en annan vård än den konventionella förlossningsvården. Jag vet att många, även barnmorskor, är motståndare till en fristående födeklänik men vi måste som kår ta till oss att vi möter gravida som vill ha andra vårdformer och som värderar närhet geografiskt, småskaliga verksamheter och att ha kontinuitet genom

gravitet och födsel. Även barnmorskor är olika och söker sig till verksamheter som passar just dem. Risker, små eller större, kring barnafödande kommer alltid finnas men vad ger oss inom professionen rätten att sätta oss över gravida och födandes autonomi och rätt att fatta beslut?

I flera av våra grannländer fungerar det utmärkt. Jag ska erkänna att jag själv uppskattar möjligheten att trycka på en röd knapp för hjälp när jag jobbar med födsel, men mitt tyckande är inte relevant. Det som är relevant är den forskning och evidens som ger tillräckliga verktyg för andra vårdformer och ett personcentrerat bemötande. Allt fler kliniker har lyckats starta verksamheter med relationella vårdmodeller, till exempel caseload, där barnmorskor följer gravida hela vägen genom födandet och efter. All heder åt modiga chefer och politiker.

Svenska Barnmorskeförbundet har som vanligt drivit politik och lobbyism under året. Det görs både i samtal, möten, seminarier på riksdagsnivå, på regional nivå, inom kunskapsstyrningsorganisationen med de nationella programområden (NPO) och inte minst genom att svara på remisser. Vi deltar med sakkunniga i olika utredningar när kunskapsstöd och riktlinjer ska utformas, på till exempel Socialstyrelsen. En Nationell arbetsgrupp (Nag) arbetar för närvarande med att utveckla nuvarande basprogram för mödrahälsovård. En annan pågående Nag utvärderar rekommendationen för induktioner. Något som svensk förlossningsvård anpassade sig blyxtsnabbt till, och som fick stora konsekvenser i

barnmorskans dagliga arbete. Det blir intressant att se resultatet.

Vården efter födsel måste utvecklas. Det behövs inte fler utredningar. Det som behövs är ordning och en fungerande organisation för att kvinnor som fött barn inte ska tappas bort utan få sina behov tillgodosedda. Svenska Barnmorskeförbundet driver på i frågan men det är spretigt även om det finns många goda initiativ. Det behövs en Nag-grupp även för vården efter födsel och den borde redan funnits på plats.

Vi för en ständig dialog med vår svenska Chief Midwifery Officer på Socialstyrelsen. Att Sverige fick en ”Chief Midwife” har visat sig vara värt all vår tålmodiga kamp. Nu har vi en barnmorska som förstår och kan barnmorskans kompetensområde och kan sätta in det i sitt rätta sammanhang, även globalt. Dessutom har en svensk barnmorska fått ett prestigefullt arbete som Technical Officer Midwifery på WHO och vår styrelseledamot Malin Bogren blev invald i European Midwives Associations styrelse. Som tillägg till det har vi även den stora glädjande nyheten att en svensk barnmorska har fått det mäktiga jobbet som generalsekreterare i ICM. Grattis Anna af Ugglas!

Jag vet, det är många ord och titlar men det handlar om att skapa inflytande. Vi måste ta oss an ledarskapet där det är relevant att driva barnmorskors frågor och professionella kunskap på alla nivåer. Barnmorskor kan göra stor nytta var vi än befinner oss och med de krig som pågår, som skadar kvinnor och

barn, utgör barnmorskor ofta första linjen. Det är olidligt att se hur krigen fortsätter och fortsätter i en besinningslös ondska där de svagaste alltid är mest drabbade.

Svenskutbildade barnmorskor står upp för en aborträtt som i ett internationellt perspektiv är alltmer hotad, även i Europa. I USA ses en demontering av kvinnors rätt till abort som vi inte trodde var möjlig. Det får också förödande konsekvenser i form av ökad mödradödlighet. Nu handlar det inte om samvetsfrihet utan om förbud och repressalier. Hur är det möjligt?

Inom svensk abortvård står vi enade för fri abort, preventivmedel och rätten att kunna välja barn eller inte. Under året har jag deltagit i expertgruppen som stöttat utredningen kring abortlagen. I början av det nya året kommer slutrapporten att lämnas till regeringen och därefter gå ut på remiss. Jag ska inte föregå utredningen men det blir sannolikt förändringar till det bättre för abortsökande.

Det pågår också en diskussion om begreppet obstetriskt våld, både mellan europeiska barnmorskeförbund och i en svensk grupp där Svenska Barnmorskeförbundet deltar tillsammans med obstetriker och organisationen Birth Rights Sweden. För många är begreppet laddat och jag är övertygad om att diskussionen ska fortsätta för att vi ska synliggöra och diskutera saken på ett prestigelöst sätt.

Inom förbundet har vi länge diskuterat kring olika könsidentiteter och hur vårt förbund ska uttrycka sig för att inkludera alla vi möter.

Det har med stöd av ICM:s definition landat i att vi kommer att arbeta mot ett förändrat språk utan att förlora fokus på de vi mest möter, kvinnor. Mer kommer kring detta.

Mycket mer har hänt under året men utrymmet i Jordemodern är begränsat. Nu fortsätter arbetet för oss i styrelsen tillsammans med våra lokalföreningar över hela landet. Alla dessa fantastiska, kompetenta och envisa barnmorskor. Jag är stolt över att få vara en del av detta enastående förbund: Svenska Barnmorskeförbundet.

Hej så länge!
Eva

